

**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

Факультет права та міжнародних відносин

Кафедра публічного права

**Затверджено на засіданні
кафедри публічного права
Протокол №4 від 12.11.2025**

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

з дисципліни

**«Проблеми теорії права та юридичної
практики»**

Спеціальність: D8 Право.

Курс 1

Семестр 1

ОПИС ПРОГРАМИ ЕКЗАМЕНУ

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка	Кафедра публічного права
Розробник: Чаплук О.І., доцент кафедри публічного права	
Програма екзамену з дисципліни: Проблеми теорії права та юридичної практики	
Курс	I
Освітній рівень	другий (магістерський)
Спеціальність	D8 Право
Освітня програма	2.D8.00.01 Право
Форма проведення	Письмова (тестування в системі ЕНК)
Тривалість проведення	2 академічні години
Максимальна кількість балів	40

Форма проведення: онлайн тестування (денна ф.н. та заочна ф.н.)

Тести розміщені в ЕНК «Проблеми теорії права та юридичної практики» в рубриці «ЕКЗАМЕН»

1 курс, ПР, денна ф.н. та заочна ф.н. за посиланням:

<https://elearning.kubg.edu.ua/mod/quiz/view.php?id=750664>

Можливість надати відповідь активізується під час проведення екзамену – за розкладом.

Тестове завдання складається з 40 питань, кожне з яких оцінюється в 1 бал. Екзамен проводиться в аудиторії у тестовій формі із використанням ТЗН, або, за умови дистанційного навчання, онлайн із додатковим застосуванням відеоконференції на платформі Google Meet. Під час складання екзамену студент має вийти на зв'язок в GoogleMeet.

Кількість дозволених спроб: одна.

Критерії оцінювання:

Кількість балів	Значення оцінки
37-40 балів	Студент вільно володіє теоретичним матеріалом та аналізує матеріал на високому рівні
36-26 балів	Студент володіє теоретичним матеріалом та аналізує матеріал на достатньому рівні.
25-15 балів	Студент володіє теоретичним матеріалом на рівні, необхідному для подальшого навчання або професійної діяльності.
14-1 балів	Студент володіє теоретичним матеріалом та аналізує матеріал на низькому рівні.

Загальна оцінка за дисципліну формується наступним чином: до оцінки за семестр, яка становить від 35 до 60 балів, додаються результати екзамену від 1 до 40, що загалом становить максимум 100 балів.

Перелік допоміжних матеріалів: Будь-якими допоміжними джерелами забороняється користуватися під час екзамену.

Перелік питань до екзамену:

1. Поняття та сутність права.
2. Правогенез. Різні підходи до проблеми виникнення права.
3. Поняття праворозуміння. Основні типи праворозуміння.
4. Класичні та постнекласичні типи праворозуміння.
5. Етатистський (юридичний) позитивізм: за і проти.
6. Юснатуралізм: за і проти.
7. Теологічна теорія права.
8. Природно-правова теорія.
9. Теорія «відродженого» природного права.
10. Позитивістська теорія права.
11. Нормативістська теорія права.
12. Неопозитивістські теорії права.
13. Соціологічна теорія права.
14. Історична теорія права.
15. Інтегративний підхід до праворозуміння.
16. Лібертарно-юридична теорія права.
17. Поняття джерела права. Джерела права в матеріальному і формальному значеннях.
18. Ієрархія джерел права.
19. Підходи до розуміння та аспекти цінності правоутворення.
20. Суб'єкти та стадії правоутворення.
21. Природа та категоріальні ознаки правотворчості.
22. Функціональне призначення правоутворення та правотворчості.
23. Проблематика співвідношення правоутворення та правотворчості.
24. Доктринальні підходи до розуміння юридичної діяльності.
25. Змістовно-структурні особливості юридичної діяльності.
26. Види юридичної діяльності.
27. Підходи до розуміння та категоріальні ознаки юридичної практики.
28. Види юридичної практики.
29. Шляхи вдосконалення юридичної практики в Україні.
30. Об'єктивна та суб'єктивна сторона реалізації норм права.
31. Поняття, зміст та значення правової експертизи.
32. Правова доктрина: поняття, форми вираження та роль в сучасному правовому регулюванні.
33. Форми реалізації права та їхні особливості.
34. Правозастосування і його особливості в порівнянні з іншими формами реалізації права.
35. Суб'єкти правозастосування та їхні особливості.
36. Принципи правозастосування.
37. Стадії правозастосування.
38. Умови правозастосування.
39. Дія нормативно-правових актів у часі, у просторі, за колом осіб.
40. Проблеми встановлення істини в правозастосуванні: її розуміння та визнання, роль в правозастосуванні.
41. Пільги та привілеї: аспекти співвідношення.
42. Імунітет як різновид пільг та привілеїв.
43. Правові презумпції в правозастосуванні.
44. Юридичні фікції в правозастосуванні.
45. Колізії в праві. Поняття та види.
46. Способи подолання та усунення колізій в праві.
47. Способи подолання прогалин в праві.

48. Аналогія права та судова правотворчість.
49. Негативна ефективність норм права.
50. Чинність законів України.

Рекомендовані джерела для підготовки до екзамену:

Базова

1. Абрамович Р.М. Принцип незворотності дії закону в часі: еволюція, стан та перспективи вдосконалення його застосування в Україні : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2015. 171 с.
2. Актуальні проблеми теорії держави і права: навч. А43 посібн. / Шевченко А. Є., Топчій В. В., Кудін С. В. та ін.; Державна фіскальна служба України, Університет ДФС України. Ірпінь, 2016. 200 с. (Серія «Податкова та митна справа в Україні», т. 79).
3. Вакарюк В.О. Правові засоби як складова частина правового режиму з позицій інструментальної теорії права. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. Вип.48. Том. 1. 2018. С. 15-18.
4. Введення в дію законів України: питання теорії та практики: Монографія / М.О. Теплюк, О.І. Ющик. Київ, Парламент. вид-во, 2011.
5. Верховенство права як принцип правової системи: проблеми теорії / Відп. ред. Н.М.Онисьченко. Київ.: Видавництво «Юридична думка», 2008. 344 с.
6. Дідич Т. О. Правоутворення в Україні: теоретико-правові та практичні аспекти : Монографія. К. : Видавництво Ліра-К, 2018. 492 с.
7. Дунас О.І. З'ясування сутності джерел права. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2013. №6-3. Том. 1. С. 5-8.
8. Завальнюк В.В. Ефективність права: антропологічний та євроінтеграційний аспекти. *LE PORTUS*. №1(3). 2017. С. 39-49.
9. Завгородній В.А. Вплив практики Європейського суду з прав людини на юридичну діяльність в Україні: теоретичний, методологічний і прикладний аспекти : монограф. / В. А. Завгородній. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 536 с.
10. Загальна теорія права : підручник / за заг. ред. М. Козюбри. Київ : Ваіте, 2015. 392 с.
11. Загальна теорія права: підруч. для студ.-юристів / за ред. д-ра юрид. наук, проф. С. В. Бобровник. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 568 с.
12. Кельман М.С., Мурашин О.Г., Хома Ю.М. Загальна теорія держави і права: підручник. Львів: Новий світ, 2000. 2018. 584 с.
13. Корж І.Ф. Проблеми правового впливу на суспільні відносини в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. №5. 2020. С. 15-19.
14. Корунчак Л.А. Джерела права: синергетичне бачення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. Вип. 53. Том 1. 2018. С. 31-34.
15. Машков А. Проблеми теорії держави і права. Основи [Книга] : курс лекцій / А. Машков. Київ : Четверта хвиля, 2008. 464с.
16. Методологія та інноватика загальнотеоретичної юриспруденції: монографія. Одеса: Фенікс, 2019. 420 с.
17. Міщенко І.В. Юридичні технології та інновації в юриспруденції: навчально-методичний посібник (для студентів денної та заочної форми навчання) / І.В. Міщенко / Національний університет «Одеська юридична академія» 2020. 41 с.
18. Онисьченко Н.М. Сприйняття права в умовах демократичного розвитку: проблеми, реалії, перспективи. Київ., 2008. 320 с.
19. Попович В.М. Теорія держави і права: концепція, праксеологія та методологія розвитку: монографія. Київ.: Юрінком Інтер, 2015. 384 с.
20. Рябовол Л. Праворозуміння як наукова проблема: деякі тенденції сучасного етапу дослідження. *Актуальні проблеми правознавства*. Випуск 1 (17). 2019 р. С. 17-22.

21. Теорія держави і права: підручник / [О. М. Бандурка, О. М. Головка, О. С. Передерій та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. М. Бандурка ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 416 с.
22. Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.] ; за заг. ред. С. Д. Гусарева, О. Д. Тихомирова. Київ. : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
23. Тімуш І.С. Інтегральний погляд на право: монографія / Ірина Сергіївна Тімуш. К.: Атіка, 2009. 294 с.
24. Загальна теорія права : підручник / за ред. О. В. Петришина ; [наук. ред.: Д. В. Лук'янов, С. І. Максимов, В. С. Смородинський] ; Нац. акад. прав. наук України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Вид. 2-ге, виправ. й перероб. – Харків : Право, 2025. – 576 с.
25. Машков А. Д. Теорія держави і права: підручник. Київ: Алерта, 2024. 452 с.

Допоміжна:

1. Андрусів Л. М. Оприлюднення нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України / Л. М. Андрусів // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. Вип. 84 / редкол.: Г. І. Чанишева (голов. ред.) та ін. Одеса : Гельветика, 2019. С. 3-9.
2. Атаманова М. Проблемні питання застосування норм права. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. №2. С. 164-169.
3. Богачова Л. Л. Оприлюднення нормативно-правового акта як стадія підзаконного нормотворчого процесу. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 5. С. 18-21.
4. Богачова Л.Л. Дія підзаконних нормативно-правових актів в часі. *Прикарпатський юридичний вісник*. Випуск 3(28) Том 1, 2019. С. 11-13.
5. Гиляка О. С. Юридичний документ: поняття, особливості, види: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2017. 20 с.
6. Дідич Т. О. Взаємодія законотворчості та політичного плюралізму в сучасних умовах розвитку України. *АЛЬМАНАХ ПРАВА. Тлумачення права: від теорії до практики*. Випуск 12. Київ : Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2021. С. 71-76.
7. Дурнов Є. Характеристика підходів до інтерпретації професійного праворозуміння. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. С. 96 - 101.
8. Жаровська І. М. Сучасна теорія держави і права: традиційність та новаторство підходів. URL : http://science2016.lp.edu.ua/sites/default/files/Full_text_of_%20papers/vnulpurn_2016_837_43.pdf
9. Іванченко О. Подолання правових колізій – пріоритетне завдання сучасної юридичної науки. *Юридичний вісник*. 2018. №2. С. 11-16.
10. Корнелюк Ю. Здійснення окремих видів юридичної діяльності в умовах англо-американської правової сім'ї. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: "Юридичні науки". Т. 7, № 2, 2020. С. 71-76.*
11. Костицький В. В. Тлумачення норм права як форма реалізації права. *АЛЬМАНАХ ПРАВА. Тлумачення права: від теорії до практики*. Випуск 12. Київ : Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2021. С. 24-30.
12. Кравчук С. Теоретико-правові аспекти регулювання суспільних відносин. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2022. Вип. 69. С. 31-36.
13. Купіна Л.Ф. Критерії ефективності правових норм. *Право*. Вип. 32. 2017. С. 51-57.
14. Курило М. П., Ясинок Д. М. Законодавчі прогалини та судова правотворчість: взаємозв'язок понять. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. № 1. 2022. С. 77-82.
15. Ленгер Я. І. Колізії в муніципальному праві: проблеми теорії та практики. Автреф. дис. ...д-ра. юрид.наук. 12.00.02. Ужгород. 28 с.
16. Львова О.Л. Правова доктрина як матриця якісного права. *Правова держава*. Випуск 31. Київ: Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2020. С.88-98.

17. Манько Д.Г. Технології та алгоритми юридичної діяльності. Дис. ...канд.юрид.наук. 12.00.01. Одеса. 2020. 460 с.
18. Мельник А. М. Генезис судової практики і судового прецеденту. *АЛЬМАНАХ ПРАВА. Тлумачення права: від теорії до практики*. Випуск 12. Київ : Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2021. С. 191-195.
19. Михайліна Т. Іманентність правосвідомості щодо системи джерел права. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. №11. С. 175-178.
20. Міщенко І.В. Юридичні технології та інновації в юриспруденції: навчально-методичний посібник (для студентів денної та заочної форми навчання) / І.В. Міщенко / Національний університет «Одеська юридична академія» 2020. 41 с.
21. Окопник О.М., Гаврилюк Ю.В. Міжнародна правотворчість в умовах глобалізації та вдосконалення для України. *Вісник Університету імені А. Нобеля. Серія «ПРАВО»*. 2020. №1 (1). С. 130-134.
22. Оніщенко Н. М. Проблемні питання тлумачення доктринальних помилок. *Альманах права. Тлумачення права: від теорії до практики*. Випуск 12. Київ : Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2021. С. 19-24.
23. Оніщенко Н.М. Правове регулювання, правовий вплив та правове забезпечення: індекс взаємовизначеності. *Правова держава*. Випуск 31. Київ: Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2020. С. 46-54.
24. Панкратова В.О. Заборона зворотної дії нормативно-правових актів як прояв стабільності законодавства. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. Том 31 (70). №6. 2020. С. 1-6.
25. Пархоменко Н. Концептуальні основи теорії джерел права. *Право України*. 2017. №6. С. 9-16.
26. Пархоменко Н.М. Джерела права: проблеми теорії та методології. К. *Юридична думка*. 2008. 335 с.
27. Пархоменко Н.М. Правова доктрина як результат правозастосовної діяльності суду. *Правова держава*. Випуск 31. Київ: Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2020. С. 54-62.
28. Пасечник О. Метамодерністське праворозуміння як рефлексія коливань пізнання сучасного права. *Юридичний вісник*. 2022. №2. С. 16-22.
29. Рябченко Ю.Ю. Судова правотворчість як спосіб забезпечення верховенства права. *Право і суспільство*. 2022. №1. С. 62-68.
30. Сіроткіна М.В. Поняття та зміст правового компромісу у кримінальному процесі: концептуальні підходи. *Часопис Київського університету права*. 2020. №3. С.280-284.
31. Стецик Н. «З дня» чи «з дня, наступного за днем» офіційного опублікування: до проблеми визначеності моменту набрання чинності нормативно-правовими актами. *Вісник Львівського університету. Серія «Юридична»*. 2016. Вип. 63. С. 29–36.
32. Сучасний розвиток державотворення та правотворення в Україні: проблеми теорії та практики: матеріали Х Міжнародної науково-практичної конференції (23 червня 2022 року: зб. тез наук. праць / за заг. редакцією М.В. Трофименко. Київ: МДУ, 2022. 346 с.
33. Тимченко Г.В. Розмежування понять «ефективність законодавства» та «ефективне законодавство». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. №9-2. Том 1. С. 41-44.
34. Чаплук О.І. Porównawcze aspekty prawne postanowienia Konstytucji Ukrainy i Rzeczypospolitej Polskiej i mechanizm ich wprowadzania // Aktualne problemy prawa Polski i Ukrainy: monografia zbiorowa / Uniwersytet Gdański, Kijowski Uniwersytet Prawa Narodowej Akademii Nauk Ukrainy; pod redakcją Andrzej Szmyta, Jurijsa Boszyckiego, Jakuba Steliny, Waczesław Iwanowa. – G.: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 2018. - С. 259-275
35. Чаплук О.І. Концепція розвитку юридичної освіти – основа реалізації права на якісну освіту. Права людини в сучасних умовах розбудови громадянського суспільства в Україні: До тижня права і дня Загальної декларації прав людини : зб. наук. праць за матер.

круглого столу, Київ, 11 грудня 2020 р. / редкол.: І.А. Грицяк, С.В. Бобровник, С.О. Мосьондз, А.Ю. Нашинець-Наумова, Т.О. Дідич, А.П. Чернега. Київ. Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 308 с. (С.63-68).

36. Чаплук О.І. Проблеми правового забезпечення законодавчого процесу в Україні. Проблеми законодавчого регулювання порядку розробки та прийняття нормативно-правових актів: тези доп. та повідомл. учасників III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 2-3 лист. 2017 р.) / Нац. акад. прав. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків: Право, 2017. - С. 158-160.

37. Чаплук О.І. Теоретико-правові засади конституційної правотворчості в Україні // Державно-правове регулювання суспільних відносин в умовах нових глобалізаційних викликів: вітчизняні та міжнародні реалії: монографія / Київський університет права НАН України ; за заг.ред. проф. Ю.Л. Бошицького. – Київ.: Талком, 2019. – С. 77-89.

38. Чубоха Н. Співвідношення категорій «форма» та «джерело» права. *Історико-правовий часопис*. 2018. №2 (12). С. 105-110.

Програма екзамену ухвалена і затверджена на засіданні кафедри публічного права
Протокол № 4 від 12 листопада 2025 р.

Екзаменатор

Оксана ЧАПЛЮК

Завідувач кафедри публічного права

Ганна ЦИМБАЛ